

Садолінська Ірина Сергіївна
студентка V курсу
Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДИСКРИМІНАЦІЯ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ У СИСТЕМІ ПОКАРАНЬ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ ЯК ПОРУШЕННЯ ОДНОГО З ОСНОВОПОЛОЖНИХ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Аналізуючи положення Кримінального кодексу України (далі – КК України), серед категорій осіб, до яких не можуть застосовуватися певні види покарання, варто відмітити на таку вказівку: «жінок, які мають дітей», при цьому не знаходимо нічого подібного, що стосувалося б чоловіків, особливо одиноких батьків. Зазначимо, що поняття «одиноким батьком» наявне у ч. 2 ст. 172 КК України, яка встановлює відповідальність за грубе порушення законодавства про працю «щодо неповнолітнього, вагітної жінки, одинокого батька, матері або особи, яка їх замінює і виховує дитину віком до 14 років або дитину-інваліда». Однак таке поняття є новелою у КК України – ним було доповнено цю статтю у 2014 році.

Однак, повертаючись до Розділу X «Покарання та його види» Загальної частини КК України [2], помічаємо явний дисбаланс у співвідношенні гарантій материнства та батьківства, а точніше – відсутність будь-яких гарантій останнього, що є недопустимим у сучасному суспільстві.

Як вказано у Рішенні Конституційного Суду України № 9-рп/2012 від 12 квітня 2012 року, «рівність та недопустимість дискримінації особи є не тільки конституційними принципами національної правової системи України, а й фундаментальними цінностями світового співтовариства, на чому наголошено у міжнародних правових актах з питань захисту прав і свобод людини і громадянина...» [5].

Розглянемо положення КК України, які, на нашу думку, не відповідають ст. 24 Конституції України, відповідно до якої «громадяни мають рівні конституційні права та свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками ... статі... Рівність прав жінки та чоловіка забезпечується...» [1].

Зазначимо також, що привілеї, встановлені для вагітних жінок, слід не вважати виявом дискримінації чоловіків, оскільки вони зумовлені фізіологічними особливостями організму жінки. Перша стаття, у якій знаходимо ознаки дискримінації за статевою належністю, – ст. 57 КК України, яка визначає такий вид покарання, як виправні роботи. У ч. 2 даної статті серед осіб, до яких це покарання не застосовується, зазначені жінки, які перебувають у відпустці по догляду за дитиною. Вважаємо дане положення не лише таким, що створює нерівність між обсягом прав жінок

та чоловіків, а й таким, що не узгоджується із Законом України «Про відпустки» від 15.11.1996 № 504/96-ВР [4]. У ст. 18 зазначеного закону передбачено, що відпустка по догляду за дитиною до досягнення нею 3-річного віку може надаватися не лише матері, а також і батькові дитини. Таким чином, вважаємо, що у разі, якщо батько знаходиться у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею 3-річного віку, до нього також не може застосовуватися покарання у виді виправних робіт.

Отже, пропонуємо ч. 2 ст. 57 КК України викласти у такій редакції: **«Виправні роботи не застосовуються до вагітних жінок, жінок/чоловіків, які перебувають у відпустці по догляду за дитиною...».**

Наступні два види покарання, до застосування яких встановлюються обмеження, що містять ознаки дискримінації за статевою належністю, – арешт та обмеження волі. Частиною 3 ст. 60 КК України передбачено, що арешт не застосовується до осіб віком до шістнадцяти років, вагітних жінок, та до жінок, які мають дітей у віці до семи років. Частина 3 ст. 61 КК України, передбачаючи такий вид покарання, як обмеження волі, встановлює, що він не може застосовуватися у тому числі до жінок, що мають дітей віком до чотирнадцяти років. Вважаємо обидва положення такими, що порушують рівність прав жінки і чоловіка, обмежують гарантоване право на батьківство.

Беручи до уваги положення ст. 5 Сімейного кодексу України, відповідно до якої «держава охороняє сім'ю, дитинство, материнство, батьківство, створює умови для зміцнення сім'ї... Держава створює людині умови для материнства та батьківства, забезпечує охорону прав матері та батька, матеріально та морально заохочує і підтримує материнство і батьківство», ст. 51 Сімейного кодексу України, відповідно до якої чоловік має право на батьківство [3], пропонуємо викласти наступні статті у такій редакції: ч. 3 ст. 60 КК України: «Арешт не застосовується до осіб віком до шістнадцяти років, вагітних жінок, одиноких батька/матері, які виховують дітей у віці до 7 років»; ч. 3 ст. 61 КК України: «Обмеження волі не застосовується до неповнолітніх, вагітних жінок, одиноких батька/матері, які виховують дітей віком до 14 років, до осіб, які досягли пенсійного віку, військовослужбовців строкової служби та до інвалідів першої і другої груп». Вважаємо, що дані зміни забезпечуватимуть рівні гарантії як батьківства, так і материнства, а отже усунуть дискримінацію за статевою ознакою. Отже, внесення змін до вказаних положень КК України стане ще одним кроком не просто до приведення вітчизняного законодавства у відповідність до міжнародних правових актів (що є однією з вимог євроінтеграції), а й до забезпечення реальної рівності усіх громадян у їхніх правах та свободах, що є однією з фундаментальних цінностей світового співтовариства, запорукою повноцінного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 05.04.2001 № 2341-ІІ // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 10.01.2002 № 2947-ІІІ // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
4. Закон України «Про відпустки» [Електронний ресурс]: Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр>
5. Рішення Конституційного Суду у справі за конституційним зверненням громадянина Трояна Антона Павловича щодо офіційного тлумачення положень статті 24 Конституції України (справа про рівність сторін судового процесу) [Електронний ресурс]: Рішення від 12.04.2012 № 9-рп/2012 // Конституційний Суд України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-12>

Науковий керівник: к.ю.н., асистент Средницька І.Ю.

Саєнко Юлія Миколаївна

*студентка І курсу магістратури
соціально-правового факультету*

Національного університету «Одеська юридична академія»

КОНСТИТУЦІЙНИЙ КОНФЛІКТ: ДО ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ

Конфлікти в політичній сфері є звичайним явищем, яке виражає постійну боротьбу за владу, політичні протистояння та суперечності різноманітних владних структур. Конституційна конфліктність виступає природною властивістю конституційно-правових відносин, крім того відсутність такого типу конфлікту як конституційний неможливо в демократичному суспільстві.

Обраний нашою країною шлях розвитку демократичної держави призвів до значного збільшення конфліктів в конституційно-правових відносинах, що призводить до актуалізації вивчення даного питання.

Перш за все, слід зазначити, що під конституційним конфліктом треба розуміти вид юридичного конфлікту, який становить протистояння